

Valtuustoaloite: Esteettömän aistipolun rakentaminen Pappilanniemen jokirantaan Filippuksenpolun yhteyteen Sitran "Luonnon terveyshyödyt käyttöön kunnissa" -rahoituksella

Suomessa väestön terveyden, hyvinvoinnin sekä työ- ja toimintakyvyn ylläpito on yhä kriittisempää. Masennushäiriöistä on tullut merkittävä kansanterveysongelma ja yleisimpiä syitä työkyvyttömyyseläkkeisiin. Samaan aikaan erilaisten immuunivälitteisten sairauksien, kuten allergioiden, astman ja ykköstyypin diabeteksen yleistymisen sekä lasten ja nuorten liikkumattomuus kuormittavat yhteiskuntaamme.

Useat toisiaan tukevat tutkimukset osoittavat, että luonto lisää terveyttä ja hyvinvointia. Helppo ja esteetön pääsy luontoon suojaa masennukselta, lievittää stressiä, laskee verenpainetta ja houkuttelee liikkumaan. Erityisen huolestuttavaa nykymaailmassa on se, että lasten ja nuorten arkinen luontokosketus jää usein hyvin ohueksi. Säännöllinen kontakti luonnon hyviin mikrobeihin ja kasveihin kuitenkin vahvistaa tutkitusti immuunijärjestelmäämme ja suojaa kasvavaa nuorta psyykkiseltä kuormitukselta. Perheiden lisäksi myös kunnalla on keskeinen rooli siinä, miten luonnon tarjoamat ilmaiset terveyshyödyt tuodaan osaksi ihmisten arkea – niin asuinalueiden lähiympäristöissä kuin päiväkotien ja koulujen toiminnassa.

Alavieskan jokiranta ja Pappilanniemen alue mahdollistaa helposti saavutettavissa olevat puitteet luonnon hyvinvointivaikutusten hyödyntämiseen. Alueella on jo olemassa olevaa infrastruktuuria, jota tulisi nyt strategisesti jatkaa kuntalaisten terveyden ja monisukupolvisen kohtaamisen edistämiseksi.

Allekirjoittanut kunnanvaltuutettu esittää, että Alavieskan kunta käynnistää hankesuunnittelun **esteettömän aistipolun rakentamiseksi Pappilanniemen jokirantaan, Filippuksenpolun yhteyteen**. Hanke toteutetaan hakemalla 100 % rahoitusta Sitran avoimena olevasta *Luonnon terveyshyödyt käyttöön kunnissa* -rahoitushausta.

<https://www.sitra.fi/rahoitushaku/rahoitushaku-luonnon-terveyshyodyt-kayttoon-kunnissa/>

Hankkeen keskeiset tavoitteet ja kohderyhmät

1. **Esteettömyys ja monisukupolvinen arjen luontokosketus** Aistipolku rakennetaan täysin esteettömäksi, jolloin se palvelee erinomaisesti ikäihmisiä ja liikuntarajoitteisia, mutta tarjoaa samalla turvallisen ja helposti saavutettavan oppimis- ja elämysympäristön lapsille ja nuorille. Filippuksenpolun jatkeeksi rakennettava tasainen reitti tuo elvyttävän

jokivarsi- ja metsäluonnon entistä paremmin kaikkien kuntalaisten ulottuville.

2. **Varhaiskasvatus ja kouluikäiset – Luontoyhteyden vahvistaminen ja immuunisuoja** Nykymaailman digitalisoituminen ja rakennettu ympäristö etäännyttävät lapsia luonnosta. Aistipolkua ja jokivarren luontoa hyödynnetään opetus- ja kasvatustyössä viemällä varhaiskasvatuksen ryhmiä sekä kouluikäisiä oppitunneilla ulos luontoon. Säännöllinen toiminta aistiympäristössä parantaa lasten keskittymiskykyä, rauhoittaa ja tarjoaa terveyttä tukevan kontaktin luonnon mikrobistoon, mikä osaltaan myös ehkäisee allergioita ja elintasosairauksia.
3. **Aistielementit mielenterveyden ja stressinhallinnan tukena (Aistipolku)** Polun varrelle integroidaan aistielementtejä: levähdyspaikkoja, joissa korostuvat luonnon omat äänet (joki, linnut) sekä istutuksia ja ratkaisuja, jotka tuovat esiin metsän ja luonnonkukkien tuoksua (vrt. viherseinäelementit ja luonnonmukaiset rantaheinä- ja niittyalueet). Tutkitusti jo muutaman minuutin oleskelu tällaisessa ympäristössä katkaisee stressireaktion ja parantaa nuorten ja aikuisten psyykkistä toimintakykyä, mikä toimii ennaltaehkäisevänä mielenterveystyönä.
4. **Pysyvä toimintamalli kuntaan** Hankkeessa luodaan kunnan sivistys- ja hyvinvointitoimen kanssa pysyvä toimintamalli, jossa aistipolkua hyödynnetään säännöllisesti osana päiväkotien ja koulujen arkea sekä ikäihmisten virkistystoimintaa. Tämä täyttää Sitran vaatimuksen tulosten juurruttamisesta osaksi kunnan pysyvää toimintaa rahoituskauden jälkeen.

Esitys

Edellä olevan perusteella esitän, että:

1. Alavieskan kunta ryhtyy toimenpiteisiin hankehakemuksen valmistelemiseksi ja jättämiseksi Sitran "Luonnon terveyshyödyt käyttöönkunnissa" -rahoitushakuun, ja jättää hakemuksen määräaikaan 17.8.2026 mennessä.
2. Hankkeen kohteeksi otetaan esteettömän aistipolun rakentaminen Pappilanniemen jokirantaan Filippuksenpolun yhteyteen
3. Aloite käsitellään rahoitusikkunan poikkeuksellisen tiukan aikataulun vuoksi jo seuraavassa kunnanhallituksen kokouksessa 15.6.2026

Alavieskassa 8. kesäkuuta 2026,

Heikki Malinen